

KÚRIA

Bfv.I.432/2014/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év október hó 14. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A lopás vétsége és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva az Esztergomi Járásbíróság 6.B.202/2013/9. számú ítéletét megváltoztatja;

a terheltet 1 rendbeli lopás vétségének [1978. évi IV. törvény 316. § (1) és (2) bekezdés, tényállás 2. pontja] vádja alól felmenti,

az 1999. évi LXIX. törvény 157. § (1) bekezdésének a) pontjába ütköző tulajdon elleni szabálysértés miatt az eljárást megszünteti,

egyebekben az ítéletet hatályában fenntartja azzal, hogy az Esztergomi Járásbíróság 6.B.202/2013/9. számú ítélete helyesen 2013. szeptember 8. napján emelkedett jogerőre.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A terheltet az Esztergomi Járásbíróság - a megismételt eljárás során - 2013. október 8-án meghozott, és 2013. október 11. napjával kezdődő hatállyal jogerős 6.B.202/2013/9. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a Btk. 380. § (1) bekezdésébe ütköző jármű

önkéntes elvételének büntetében, és 2 rendbeli, a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés b), bb) és be) pontja szerint minősülő lopás vétségében. Ezért őt halmazati büntetésül, mint többszörös visszaesőt két év szabadságvesztésre és három év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapítva azt, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház, és a terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra. Emellett megszüntette a terhelt számára a Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.Bk.VIII.3629/2007/2. számú ítéletével kiszabott szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadságot, és rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről, a bűnügyi költségek viseléséről, valamint a polgári jogi igényről és az eljárási illetékről.

A jogerős határozat ellen a terhelt a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjára való hivatkozással terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Az indítvány szerint a megismételt eljárásban eljáró Esztergomi Járásbíróság ítéletének szóbeli indokolása teljesen eltért az írásba foglalt ítélet indokolásától.

Emellett arra hivatkozott, hogy sem a sértett, sem a tanúk nem tudták pontosan megmondani: hány üdülési csekket tulajdonított el, a rendőrség a helyszíni szemle alkalmával ezeket meg sem találta, és a bíróság a megismételt eljárásban sem tisztázta, hogy ténylegesen hány alá nem írt, illetve aláírt, emiatt általa fel sem használható üdülési csekket vitt el.

Hivatkozott arra is, miszerint a bűncselekmény elkövetése után felhívta a sértettet és közölte vele, hogy hol található meg az autó és azon belül az üdülési csekk, így álláspontja szerint nem állapítható meg, hogy a csekket el akarta tulajdonítani, ahogy a jármű önkéntes elvételére irányuló szándéka sem.

Sérelmezte, hogy az eljáró bíróság 2 rendbeli, üzletszerűen elkövetett lopás vétségében is kimondta a bűnösségét, mivel álláspontja szerint terhére az üzletszerűség törvényi előfeltételei nem voltak megállapíthatóak; az első és második cselekményét is menekülési szándékkal követte el.

Kifogásolta továbbá, hogy a bíróság vele szemben nem az elkövetéskor (2010. november 22.) hatályban volt büntető törvény, hanem a 2013. július 1-jén hatályba lépett új Büntető Törvénykönyv rendelkezéseit alkalmazta, holott megítélése szerint azok számára hátrányosabbak, és a Btk. - a büntetés kiszabására vonatkozó - 80. § (1) bekezdésére, továbbá az eljáró bíróság szóbeli indokolásánál elhangzott enyhítő körülményekre utalva sérelmezte kiszabott

szabadságvesztés mértékét.

Hivatkozott arra is, hogy a büntetése azért is indokolatlanul súlyos, mert a bíróság az elbíráláskor hatályos Btk. alkalmazása mellett kevesebb bűncselekményben állapította meg bűnösségét, mint a 2012-ben hatályon kívül helyezett ítélet.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak, azonban a Be. 416. § (1) bekezdésének a) és b) pontjára alapított részében - eltérő indokkal - alaposnak találta.

Törvényben kizártnak találta a felülvizsgálati indítványnak azt a részét, amely a bizonyítékok értékelését sérelmezte, továbbá az iratellenességre utalt, miután ezzel az indítványozó a megállapított tényállást támadta. Az indítványnak a szóbeli, illetve az írásba foglalt határozat közötti ellentmondásokra hivatkozó része kapcsán pedig arra utalt, hogy az Esztergomi Járásbíróság az első fokon jogerőre emelkedett ítéletét a Be. 259. § (1) bekezdése alapján rövidített indokolással látta el.

Ugyanakkor a felülvizsgálati indítványnak a törvénysértő minősítéssel, így az üzletszerűséggel kapcsolatos érveit más okból alaposnak találta.

Miután az irányadó tényállás szerint a terhelt a jelen ügyben elbírált cselekményeket megelőzően az utolsó vagyon elleni bűncselekményét 2005 februárjában követte el, és a jármű önkényes elvételének büntette a vagyon elleni bűncselekmények tekintetében az üzletszerűség megállapíthatósága szempontjából nem minősül hasonló jellegű bűncselekménynek, maga is törvénysértőnek tartotta a lopási cselekmények üzletszerűkénti minősítését.

Rámutatott arra is, miszerint az elsőfokú bíróság a bűncselekmények elbírálásakor tévesen alkalmazta a Btk. 2. §-ának (2) bekezdése alapján az elbíráláskor hatályos büntető törvényt. Álláspontja szerint az elbírálás idejére hatályba lépett Btk. rendelkezései nem eredményeztek enyhébb elbírálást, emellett törvénysértőnek ítélte a terhelt által megvalósított bűncselekményeknek az új törvény szerinti minősítését is.

Álláspontja szerint az ítéleti tényállás 2. pontja szerinti cselekménysor a megszerzés szándékának hiányára utal az üdülési csekkek és a forgalmi engedély tekintetében, ezért e cselekmények nem alkalmasak az elkövetéskor hatályos törvény szerinti közokirattal, illetve magánokirattal visszaélés megállapítására, és kizárt az elbíráláskor hatályba lépett új törvényi rendelkezés alkalmazása is e cselekmények kapcsán.

Emellett rámutatott, hogy a tényállás 2. pontjában leírt lopási cselekmény az elkövetési érték miatt már az elkövetéskor hatályos Btk. alapján sem volt bűncselekmény.

Álláspontja szerint az eljáró bíróság az írásba foglalt ítélet jogerősítő záradékán a jogerő napját is tévesen állapította meg.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak részben adjon helyt, az Esztergomi Járásbíróság megtámadott határozatát a Be. 427. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján változtassa meg és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot akként, hogy az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazásával a terheltet az ellene emelt 56 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 277. §-ának (2) bekezdésébe ütköző magánokirattal visszaélés vétsége, valamint az 1978. évi IV. törvény 277. §-ának (1) bekezdésébe ütköző közokirattal visszaélés vétsége és az 1978. évi IV. törvény 316. §-ának (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés c) pontja szerint minősülő lopás vétsége miatt emelt vád alól mentse fel; a tulajdon elleni szabálysértés miatt az eljárást a szabálysértésekről szóló, elkövetéskor hatályos 1999. évi LXIX. törvény alapján, elévülés címén szüntesse meg; a terhelt terhére ezt meghaladóan megállapított bűncselekményeket minősítse az 1978. évi IV. törvény 327. § (1) bekezdésébe ütköző jármű önkényes elvétele büntetnének, 5 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 277. § (1) bekezdésébe ütköző közokirattal visszaélés vétségének, továbbá az 1978. évi IV. törvény 316. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés I. fordulata szerint minősülő lopás vétségének; emiatt a terheltet ítélje börtönbüntetésre, egyebekben pedig a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn (BF.567/2014/1-I.).

A terhelt a Legfőbb Ügyészség indítványára írásbeli észrevételt tett, a felmentésekre és az enyhébb bűncselekmények megállapítására vonatkozó indítvánnyal egyetértett, további indítványként terjesztette azonban elő, hogy az eljárásban kirendelt védőként közreműködő ügyvéd díjával kapcsolatban a Kúria mentesítse őt a fizetési kötelezettség alól, mivel álláspontja szerint a kirendelt védő nem teljesítette a Be. 50. § (1) bekezdésében előírt feladatait, a nyomozási cselekményeken nem vett részt és a tárgyalásra is helyettes védőt küldött maga helyett, valamint nem tárta a bíróság elé az őt mentő és a felelősségét enyhítő körülményeket.

Ezt meghaladóan arra tett indítványt, hogy a Kúria az Esztergomi Járásbíróság 6.Bk.3/2014/9. számú összbüntetési ítéletét helyezze hatályon kívül.

A felülvizsgálati indítvány részben kizárt, részben - a Legfőbb

Ügyészség indítványában foglaltaknak is megfelelően - alapos, egyebekben azonban nem megalapozott.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ez a tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható; ezért ehhez a tényálláshoz a Kúria - még annak esetleges hiányossága vagy más megalapozatlansága mellett is - kötve van. Ezért a felülvizsgálati indítványnak az a része, amelyben a terhelt a lefolytatott bizonyítási eljárás elégtelenségére hivatkozva az üdülési csekk elvételével kapcsolatos tényállási részt támadta, törvényben kizárt.

Törvényben kizárt a felülvizsgálati indítvány azon része is, mely szerint az írásba foglalt határozat a tárgyaláson elhangzott szóbeli indokolástól eltér.

A Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontját, illetve II-IV. pontját sorolja fel olyan eljárási szabálysértésként, amelyek a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgálhatnak. Ezek között a terhelt által állított eljárási szabálysértés nem szerepel.

Emellett az Esztergomi Járásbíróság az ügyben két tárgyalást tartott, és a 2013. október 8-án tartott tárgyaláson ítéletet hirdetett, amit a jegyzőkönyv szerint a tárgyaláson jelen lévő terhelt, a terhelt kirendelt védője és az ügyész tudomásul vett; így a bíróság ítélete a Be. 588. § (1) bekezdésére és (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel a kihirdetés napján, azaz 2013. október 8-án jogerőre emelkedett.

Ehhez képest valóban tévesen állapította meg az eljárt bíróság a jegyzőkönyvben azt, hogy az ítélet 2013. október 9. napján emelkedett jogerőre, ahogy az ítélet jogerősítő záradékában is tévesen szerepel a jogerőre emelkedés napjaként 2013. október 11.

Mindez azonban nem érinti a terhelt indítvány szerinti kifogását.

A Be. 259. § (1) bekezdése értelmében akkor, ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat indokolása csupán a tényállásból és az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből is állhat. Az eljárt bíróság erre a törvényi rendelkezésre figyelemmel rövidített indokolást alkalmazott, ezért nem sértett törvényt, amiért az írásba foglalt ítéletben nem tért ki a bizonyítékok számbavételére és értékelésére; az ítélet írásbeli indokolása így szükségszerűen nem tartalmazta az ennek kapcsán a szóbeli indokolás során elhangzottakat.

Törvényben kizárt a kiegészített felülvizsgálati indítvány azon része is, amely az Esztergomi Járásbíróság által meghozott, és a Tatabányai Törvényszék által jogerőre emelt összbüntetési ítélet hatályon kívül helyezésére irányul.

Egyrészt az összbüntetési ítélet nem minősül ügydöntő (a terhelt büntetőjogi felelősségéről döntő) határozatnak, márpedig a Be. 416. § (1) bekezdése szerint felülvizsgálatnak csak ügydöntő határozat ellen van helye. Másrészt a Be. 416. § (4) bekezdésének c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a hivatkozott törvénysértés különleges eljárás lefolytatásával is orvosolható. Miután pedig a Be. különleges eljárásokat szabályozó XXIX. Fejezetének II. Címe szerinti különleges eljárás (Be. 575. §) keretében az esetlegesen törvénysértő összbüntetési ítélet orvosolható, az összbüntetési ítélet felülvizsgálata kizárt.

A terhelt által a Legfőbb Ügyészség indítványa kapcsán előterjesztett további - a védő részvételével és tevékenységével kapcsolatos - indítvány pedig nem megalapozott.

A Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjára figyelemmel felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság ítéletét a Be. 373. § (1) bekezdésének II. d) pontja szerinti eljárási szabálysértéssel hozta meg.

E rendelkezésre tekintettel kétségtelenül feltétlen hatályon kívül helyezési és egyben felülvizsgálati ok, ha a tárgyalást olyan személy - így a védő - távollétében tartják meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező. Azonban - szemben az indítványban foglaltakkal - ilyen mulasztás nem történt. A tárgyalási jegyzőkönyvek szerint a megismételt eljárásban tartott mindkét tárgyaláson jelen volt a kirendelt védő, a kihallgatottakhoz kérdést intézett, perbeszédet tartott és jognyilatkozatokat tett.

Megjegyzi a Kúria, hogy a Be. 49. § (5) bekezdése alapján a terhelt - indokoltan - más védő kirendelését is kérheti az eljárás során. Ilyen kérelem azonban az eljáró bírósághoz nem érkezett.

A Kúria a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból felülbírált a megtámadott határozatot a 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt - és az indítványozó által nem hivatkozott - esetleges egyéb eljárási szabálysértések kapcsán is.

Ilyen eljárási szabálysértést azonban nem észlelt.

A terheltnek az ügyészi indítványra tett észrevételei kapcsán előterjesztett azon kérelme pedig, miszerint a felülvizsgálati

indítványt elbíráló tanácsülésen részt kíván venni, nem volt teljesíthető. A Be. 234. § (5) bekezdése szerint ugyanis a tanácsülésen a bíróság tagjain kívül kizárólag a jegyzőkönyvvezető vehet részt.

Ugyanakkor megalapozottnak találta a Kúria a felülvizsgálati indítványnak azt a részét, amelyben a terhelt a terhére megállapított lopási cselekmények üzletszerűen elkövetettkénti minősítését sérelmezte.

A két vagyon elleni cselekményt a terhelt közvetlenül egymást követően követte el, e cselekményeket megelőzően a 2005. február 10. napján elkövetett lopás és csalás büntette, illetve sikkasztás vétsége miatt ítélte el az Esztergomi Városi Bíróság 3.B.356/2005/14. számú ítéletével. Miután az utóbbi ítélettel elbírált vagyon elleni bűncselekmények elkövetésétől a megtámadott határozattal elbírált vagyon elleni bűncselekmények elkövetéséig több, mint öt év telt el, a korábbi elítélése alapján nem lehet arra következtetni, hogy a terhelt ez utóbbi két cselekményét rendszeres haszonszerzési céllal valósította meg. Ugyanakkor nem szerepel az irányadó tényállásban sem olyan tény, amely arra engedne következtetni, hogy a terheltnek további, vagyon elleni bűncselekmények elkövetése is szándékában állt, azaz ugyanolyan vagy hasonló cselekmények elkövetésével rendszeres haszonszerzésre törekedett.

Az irányadó tényállás 2. pontjában írtak szerint a terhelt 2010. november 23-án 2 óra körül a ... Panzióban a recepciós szekrényből eltulajdonított legalább 56 darab üdülési csekket, 16.610 forint készpénzt, egy - érték nélkül megjelölt - parfümöt, a szoba és a panzió bejáratí kulcsát, továbbá a **S1** tulajdonát képező személygépkocsi forgalmi engedélyét és indítókulcsát. A terhelt a gépkocsi eltulajdonítására irányuló szándék nélkül a gépkocsival Budapest felé indult, majd amikor defektet kapott, a gépkocsit a forgalmi engedéllyel, az üdülési csekkekkel és a kulcsokkal együtt hátrahagyta, a készpénzt azonban megtartotta.

Az elkövetéskor hatályban volt 1978. évi IV. törvény 316. § (2) bekezdés szerint vétségnek minősült a kisebb értékre elkövetett lopás, ahogy a (2) bekezdés c) pontja szerinti, üzletszerűen, szabálysértési értékre elkövetett lopási cselekmény is. Ugyanezen törvény 138/A. § a) pontja szerint a törvény alkalmazása szempontjából az érték akkor volt kisebb, ha a 20.000 forintot meghaladta; ezzel összhangban az elkövetéskor hatályban volt 1979. évi 5. törvényerejű rendelet (Btké.) 28. § (1) bekezdésének e) pontja szerint nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósult meg, ha a lopást 20.000 forintot meg nem haladó értékre követték el.

Ezért a terhelt bűnösségének megállapítására a 2010. november 23. napján elkövetett, a tényállás 2. pontjában rögzített lopási cselekményben - az üzletszerű elkövetés mellőzésére és az elkövetési értékre figyelemmel - törvénysértően került sor.

A bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a terheltet az eltulajdonított készpénz miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette volna, és egyben - amennyiben erre a szabálysértési elévülési időn belül módja lett volna - a Be. 337. § (1) bekezdése alapján eljárva a terhelt e cselekményét, mint az 1999. évi LXIX. törvény 157. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tulajdon elleni szabálysértést bírálta volna el.

A Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 427. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Miután az Esztergomi Járásbíróság a terhelt bűnösségét a már említett 16.610 forint készpénz eltulajdonítása kapcsán törvénysértően állapította meg, ezért őt a Kúria - a megtámadott határozatot megváltoztatva - a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontjára figyelemmel a lopás vétségének vádjá alól felmentette.

A Be. 337. § (1) bekezdése alapján eljárva megállapította, hogy az utóbbi cselekménnyel a terhelt által elkövetett, az 1999. évi LXIX. törvény 157. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tulajdon elleni szabálysértés büntethetősége 2012. november 22-én elévült, ezért az 1999. évi LXIX. törvény 11. § (7) bekezdése alapján a szabálysértési eljárást vele szemben megszüntette.

Egyebekben azonban sem a terhelt, sem a Legfőbb Ügyészség indítványa nem megalapozott.

A terhelt által az eljáró bíróság által lopás vétségeként értékelt, a tényállás 2. pontjában írt cselekménnyel együtt magához vett közokirat és magánokiratok kapcsán abból a körülményből, hogy a terhelt az üdülési csekket és a gépjármű forgalmi engedélyét is a gépkocsiban hagyta, és az irányadó tényállás szerint két nap múlva tájékoztatta a rendőrséget az általa elkövetett bűncselekményről, arra lehet következtetni, hogy ezeket az okiratokat nem kívánta véglegesen megszerezni.

Ahogy azt - a Legfőbb Ügyészség által is felhívott - 1/2009. BJE kifejti: a közokirattal visszaélés megállapításához a viszonylag hosszabb ideig tartó, visszaélésszerű, a közokiratok iránti bizalom megingatására alkalmas birtoklás szükséges; abból a tényből azonban, hogy a terhelt a közokiratnak minősülő forgalmi engedélyt a gépjárműben hátrahagyta, ezzel lehetővé téve, hogy az visszakerüljön a jármű tulajdonosához, ezen feltételek fennállására nem lehet következtetni.

Ugyancsak következetes a bírói gyakorlat annak megítélésében, hogy a magánokirattal visszaélés vétségét sem valósítja meg az okirat rövid ideig tartó megszerzése, különösen akkor, ha az elkövető magatartása folytán az visszakerülhet jogos birtokosához.

Így az okiratok elvételével nem követte el a terhelt az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 277. § (1) és (2) bekezdése szerinti bűncselekményeket. Miután azonban az okiratok elvételét ugyanazzal a cselekménnyel valósította meg a terhelt, mint a készpénz elvételét, e cselekmények azzal alaki halmazatban állnak; ezért ez nem a bűnösségi kört, hanem a cselekmény minősítését érinti, és abban az esetben, ha a tulajdon elleni cselekmény bűncselekménynek minősülne, felmentő rendelkezésnek az okirattal visszaélés büntette, illetve az 56 rendbeli okirattal visszaélés vétsége miatt külön nem lenne helye, csupán a cselekmény minősítése változna.

Miután e cselekmény ugyan nem minősül vagyon elleni bűncselekménynek, azonban megvalósította vele a terhelt a tulajdon elleni szabálysértést, és a felmentő rendelkezésnek erre tekintettel van helye, nincs szükség további felmentő rendelkezésre az ezzel együtt elkövetett okirattal visszaélés büntette, illetve vétsége miatt; azonban megállapítja a Kúria, hogy e cselekmény nem minősül sem közokirattal visszaélés, sem 56 rb. magánokirattal visszaélés vétségének sem.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye akkor, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy más anyagi jogi szabály megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is helytállóan utalt a tényállás 1. pontjában írt cselekmény, illetve a 2. pontban írt jármű önkényes elvételének büntette kapcsán, mind az 1978. évi IV. törvény 2. §-a, mind pedig a Btk. 2. § (2) bekezdése kizárólag akkor teremt lehetőséget az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazására, ha az a terheltre nézve kedvezőbb elbírálást eredményez.

A bírói gyakorlat mind az 1978. évi IV. törvény és módosításai,

mind pedig az új Btk. alkalmazása során egységes és kiforrott elveket követ abban, hogy az elkövetőre nézve mely törvény tekinthető kedvezőbbnek.

Így elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a vád tárgyává tett cselekmény az elbíráláskor hatályban lévő törvény szerint is bűncselekmény-e. Amennyiben igen, annak eldöntéséhez, hogy az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos törvény kedvezőbb az elkövetőre nézve, először az vizsgálendő, hogy a cselekményhez fűzött törvényi büntetési tételkeret azonos-e; ha az az elbíráláskor hatályos rendelkezések szerint enyhébb, egyértelműen azt kell alkalmazni, ha pedig súlyosabb, kizárólag az elkövetéskor hatályos rendelkezések az irányadók. A büntetési tételkeret azonossága esetén pedig vizsgálandóak azok az általános részi rendelkezések, amelyek adott esetben a büntetési tételkeretet módosítják, a kiszabandó büntetés mértékét befolyásolják, lehetővé teszik vagy kizárják az ún. enyhítő rendelkezés alkalmazását, esetlegesen az elkövető javára vagy terhére változtatnak az alkalmazandó büntetés szabályain.

A terhelt a terhére megállapított bűncselekmények elkövetésekor, azaz az irányadó tényállás szerint 2010. november 22-én, illetve 23-án többszörös visszaesőnek minősült.

A tényállás 1. pontjában írt, 2010. november 22. napján elkövetett cselekménnyel a terhelt a szomszédja családi házából, a sértett távollétében eltulajdonított egy pénztárcát, amelynek értéke 3000 forint volt, a pénztárcában pedig 25.000 forint készpénz, a szomszéd nevére szóló személyi igazolvány, lakcímkártya, TAJ-kártya, adókártya és nyugdíjas igazolvány volt. A készpénzt később elköltötte, az igazolványokat pedig az út menti árokba, gazba dobta, az okmányok nem kerültek meg.

A korábban már kifejtettekre tekintettel a terhelt ezen lopási cselekménye nem tekinthető üzletszerűen elkövetettnek, miután nem volt megállapítható az, hogy ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekedett.

Így e lopási cselekmény az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 316. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés I. fordulata szerinti kisebb értékre elkövetett lopás vétségének minősült, melyet a törvény két évi szabadságvesztéssel rendelt büntetni.

Emellett a terhelt ezzel a cselekményével - miután megszerezte a pénztárcában lévő összesen öt közokiratot is, és azokat olyan helyen dobta el, ahol a megtalálásukra reális esély nem volt - megvalósította az 1978. évi IV. törvény 277. § (1) bekezdése

szerinti, 5 rendbeli közokirattal visszaélés vétségét is; e bűncselekményt a törvény szintén két évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni.

A Be. már hivatkozott 416. § (1) bekezdésének b) pontja szerint azonban a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése csak akkor képezheti a felülvizsgálat alapját, ha ehhez a törvénysértéshez kapcsolódóan az eljáró bíróság törvénysértő büntetést szabott ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmazott. Önmagában tehát az, hogy az eljáró bíróság az ügydöntő határozatában a terhelt bűnösségét megállapította ugyan, azonban a bűncselekményt törvénysértően minősítette vagy a büntetőjog más szabályát megsértette, a felülvizsgálattal megtámadott ügydöntő határozat megváltoztatását nem eredményezheti.

A terhelt a tényállás 1. pontjában írt, alaki halmazatban álló cselekményei az 1978. évi IV. törvény alapján (kisebb értékre elkövetett) lopás vétségének, illetve 5 rendbeli közokirattal visszaélés vétségének minősülnek, és a törvény mind a lopási cselekményt, mind az okirattal visszaélést két évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni.

Az ítéleti tényállás 2. pontja szerinti, a panzió portáján megvalósított cselekmény az előbbiekben kifejtettek szerint már az elkövetéskor sem volt bűncselekmény, míg az ugyanezen tényállási pontban rögzített további cselekménye - amely szerint a terhelt a panzió előtt álló gépkocsival Budapest felé indult; a gépkocsit nem szándékozott eltulajdonítani, az elvétellel célja az volt, hogy a járművet jogtalanul használja - az 1978. évi IV. törvény 327. § (1) bekezdésébe ütköző jármű önkényes elvétele büntetettének minősült, melynek büntetési tétele három évig terjedő szabadságvesztés volt.

A megállapított tényállás szerint a terhelt e cselekményeit többszörös visszaesőként követte el, ekként vonatkoztak rá az 1978. évi IV. törvény elkövetéskor hatályos azon rendelkezései, amelyek a többszörös visszaesők tekintetében szigorúbb büntetés-kiszabási és büntetés-végrehajtási szabályokat állapítottak meg, így a törvény 97. § (2) bekezdése, 42. § (3) bekezdése és a 47. § (4) bekezdésének c) pontja.

Az Esztergomi Járásbíróság azonban a terhelt valamennyi cselekményét az elbíráláskor hatályos 2012. évi C. törvény, a Btk. rendelkezései szerint minősítette; így a tényállás 1. pontjában írt lopási cselekményt az üzletszerű elkövetésre és a megszerzett okiratokra is tekintettel a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontjának bb) és bc) pontja szerint, míg a tényállás 2. pontjában írt jármű önkényes elvételenek büntetettét a Btk. 380. § (1) bekezdése szerint.

A Btk. 462. § (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel az ötvenezer forintot meg nem haladó, azaz a szabálysértési értékre elkövetett lopást a Btk. 370. § (2) bekezdésének b) pontjának bb) pontja az üzletszerűsége tekintettel, míg a be) pont az egy vagy több közokirat, magánokirat, vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz egyidejű elvételére figyelemmel minősíti bűncselekménynek, és rendeli két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetni.

Azaz a Btk. hivatkozott rendelkezése alapján a tényállás 1. pontja szerinti terhelti cselekmény az üzletszerűség mellőzésével is lopás vétségének minősül.

A jármű önkényes elvételének büntetést az 1978. évi IV. törvény 327. § (1) bekezdése három évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni, és ugyanezt a büntetést fűzi a Btk. 380. § (1) bekezdése is ehhez a bűncselekményhez.

Az elkövetéskor hatályos törvény, az 1978. évi IV. törvény 85. § (3) bekezdésére figyelemmel a terhelt terhére megállapított, az e törvény alapján minősített lopás vétsége, 5 rendbeli közokirattal visszaélés vétsége és jármű önkényes elvételének büntette miatt halmazati büntetésként kiszabható szabadságvesztés tartama - tekintettel a 40. § (2) bekezdésére is - két hónaptól négy és fél évig terjed. Ezen a tételkereten nem változtat az, hogy a terhelttel mint többszörös visszaesővel szemben kell kiszabni a büntetést.

Ugyanakkor a 83. § (2) bekezdése szerint a szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó, és a (3) bekezdésre figyelemmel a halmazati büntetésnél ezt a számítást a felemelt büntetési tételre tekintettel kell elvégezni.

Az elbíráláskor hatályos Btk. halmazati büntetésre, illetve a középérték figyelembe vételére irányadó szabályai, a 81. § (2) bekezdésére, illetve a 80. § (2) és (3) bekezdése tartalmilag lényegében azonosak az elkövetéskor hatályos törvényi rendelkezésekkel.

A Btk. szerint minősített lopás vétsége és jármű önkényes elvételének büntette miatt azonban a halmazati büntetésként kiszabandó szabadságvesztés tartama - a 36. §-ra is tekintettel - három hónaptól ugyancsak négy és fél évig terjed; azaz a halmazati büntetés alsó határa emelkedett.

Emellett jelentősen változtak, mégpedig a terhelt hátrányára a többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezések.

A Btk. 89. § (1) bekezdése a többszörös visszaesővel szemben a halmazati büntetés 81. § (3) bekezdése szerinti, azaz a felemelt

büntetési tétel felső határának felével történő emelését írja elő. Ezért az adott ügyben a terhelttel mint többszörös visszaesővel szemben a Btk. alapján halmazati büntetésként kiszabandó szabadságvesztés felső határa hat és háromnegyed év. Ez pedig a terheltre nézve nem kedvezőbb, hanem kedvezőtlenebb elbírálást eredményezhet.

Mindezekre figyelemmel az Esztergomi Járásbíróság törvénysértően alkalmazta a Btk. 2. §-át és alkalmazta a terhelttel szemben az elbíráláskor hatályos büntető jogszabályt, és ennek megfelelően tévesen minősítette a történeti tényállás 1. pontjában szereplő cselekményt a Btk. szerinti összefoglalt bűncselekményként, ahogy a jármű önkényes elvételének büntetettét is törvénysértően minősítette a Btk. szerint.

Ez azonban nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását, még a felmentő rendelkezésre tekintettel sem.

Miután az Esztergomi Járásbíróság által kiszabott két évi fegyházbüntetés mind az elkövetéskori, mind az elbíráláskori törvény büntetés-kiszabási rendelkezései szerint törvényes, a büntető anyagi jog szabályának megsértése nem vonta maga után törvénysértő nemű vagy mértékű büntetés kiszabását.

Emellett a többszörös visszaesővel szemben kiszabott két évi, vagy azt meghaladó tartamú szabadságvesztést az 1978. évi IV. törvény 42. § (3) bekezdése szerint is és a Btk. 37. § (2) bekezdés b) pontjának ba) alpontja szerint is fegyházban kell végrehajtani, és a terhelt sem az 1978. évi IV. törvény szerint [47. § (4) bekezdés a) pontja], sem a Btk. szerint [38. § (4) bekezdés a) pontja] nem bocsátható feltételes szabadságra.

Nem vezethetett tehát eredményre a terhelt hivatkozása a Btk. 80. § (1) bekezdésében írt büntetéskiszabási elvekre sem; a felülvizsgálati eljárásban önmagában a büntetéskiszabási elvekre hivatkozni, és ennek alapján a jogerősen kiszabott, egyébként törvényes büntetés mértékét sérelmezni tilalmazott.

Mindezek alapján a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján részben megváltoztatta, azonban a felmentő rendelkezésen túl az egyéb rendelkezéseket a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek

fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. október 14.

*Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k.
előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s. k. bíró*

A kiadmány hitelével:

AIné írnok